

Recensies

Aarnout Drost, *'De eer des Vaderlands gebiedt, dat men streng zij'*. Kritieken. Ingeleid, uitgegeven en van aantekeningen voorzien door Ingrid Glorie. Amsterdam (Stichting Neerlandistiek VU) en Münster (Nodus Publikationen) 2004. 260 blz. ISBN 90-72365-80-1 en 3-89323-743-7. Prijs: € 28

→ GERT-JAN JOHANNES

De jonggestorven theoloog Aarnout Drost (1810-1834) is vooral bekend geworden als auteur van de historische roman *Hermingard van de Eiken-terpen*. In deze bundel staat echter zijn werkzaamheid als criticus voor onder meer *De vriend des vaderlands* en *De Muzen* centraal. Drost onderhield daarbij contacten met andere *coming men* als Jan Pieter Heije, Bakhuizen van den Brink, Beets en de al wat oudere Potgieter. Drost overleed op zeer jonge leeftijd. Dit is zijn reputatie als gemankeerde leider van een 'romantische beweging' in Nederland zeker ten goede gekomen, ook al doordat zijn ziekte gepaard ging met de 'bloedspuwingen' die het keurmerk van de ware romantische kunstenaar

vormen. Maar zoals de samenstelster laat zien, zijn Drost's literatuuropvattingen het beste samen te vatten in de allesbehalve romantische sleutelterm 'kiesheid'.

Tot het materiaal dat Ingrid Glorie hier bijeengebracht heeft, behoren niet alleen de teksten die met zekerheid van Drost zijn, maar ook enkele teksten die waarschijnlijk ten onrechte aan hem zijn toegeschreven. Een voorbeeld van die categorie is de befaamde 'Withuys-recensie'. Deze recensie valt te beschouwen als het poeticaal credo van *De Muzen*, maar blijkt hoogstwaarschijnlijk niet van Drost.

Daarmee zijn we meteen bij de reden waarom deze bundel, die vooral bedoeld is voor geïnteresseerden in de vaderlandse literatuurgeschiedenis, ook voor tijdschrifthistorici van enig belang kan zijn. De samenstelster demonstreert hoe lastig het is om het auteurschap van tijdschriftbijdragen in de onderhavige periode vast te stellen. Nog altijd verschenen verreweg de meeste bijdragen anoniem, maar het speurwerk van Glorie en anderen heeft inmiddels een aantal raadsels weten op te lossen. Tevens wijdt zij

enkele behartigenswaardige woorden aan de mate waarin aard en inhoud van de bijdragen in *De vriend des vaderlands* werden beïnvloed door het kader: een tijdschrift dat primair was toegewijd, niet aan de literatuur maar aan de bevordering van de belangen der Maatschappij van Weldadigheid. De samenstelster heeft de stukken van Drost voorzien van een uitgebreid en gedegen woord- en zaakcommentaar. Na lezing van de aldus ontsloten teksten zal men Glorie's conclusie

over Drost kunnen onderschrijven: 'Ondanks het feit dat hij, net als Perk, nog sterke banden had met het normstelsel van de voorgaande generatie, kreeg hij na zijn dood de rol van tragische held toebedacht in een beweging waarvan hijzelf de reikwijdte met geen mogelijkheid had kunnen voorzien.'

→ GERT-JAN JOHANNES
Universiteit Utrecht

Gerard Groeneveld, *Kriegsberichter. Nederlandse SS-oorlogsverslaggevers 1941-1945* (Nijmegen: Vantilt, 2004) 424 p., ill., ISBN 90-77503-09-9. Prijs: € 29,90

Een studie van niet minder dan 424 bladzijden, rijkelijk voorzien van illustraties en bovendien opgetuigd met een CD met twintig geluidsberichten, wekt uiteraard verwachtingen. Gerard Groeneveld, auteur van enkele goed ontvangen werken over 'foute' boeken in oorlogstijd, stelt ook ditmaal niet teleur. In een gedetailleerd en gedegen overzicht neemt hij de belangstellenden mee op een speurtocht naar de Nederlanders die tijdens de Tweede Wereldoorlog in dienst van de bezetter verslag deden van de wijze

waarop nazi-Duitsland een Europese eenwording trachtte te bewerkstelligen. Recente overzichtswerken over Nederlandse (oorlogs)journalistiek hebben het verschijnsel grotendeels genegeerd, alleen in de studie van D. Verkijk, *Radio Hilversum 1940-1945. De omroep in de oorlog* (Amsterdam 1974) werd het thema deels belicht. Groeneveld heeft de zaak nu verdienstelijk ingekaderd in een behandeling van de gehele Duitse oorlogspropaganda die tot ver buiten de Nederlandse landsgrenzen actief was.

Journalisten van uiteenlopende media, bewapend met pen of penseel, camera of microfoon, deden op eigen wijze, maar doelgericht door hun opleiding en beperkt door de cen-